Objekty

Programovací techniky

doc. Ing. Jiří Rybička Dr.
ústav informatiky
PEF MENDELU v Brně
rybicka@mendelu.cz

Objekty v jazyce Pascal

Objekty v jazyce Pascal

- Datový typ `object` implementován jako záznam

Objekty v jazyce Pascal

- Datový typ `object` implementován jako záznam
- Datové složky napřed, pak metody

Objekty v jazyce Pascal

- Datový typ **object** implementován jako záznam
- Datové složky napřed, pak metody
- Příklad:

```
type Neco = object
      {datové složky:}
        D: TypData;
        P: word;
      {metody}
        procedure A;
        function B: longint;
        constructor X(Y: byte);
        destructor Z;
      end;
```

Objekty v jazyce Pascal

Objekty v jazyce Pascal

- Metody mají čtyři typy – procedura, funkce, konstruktor a destruktor

Objekty v jazyce Pascal

- Metody mají čtyři typy – procedura, funkce, konstruktor a destruktor
- Těla metod jsou definována dále, hlavička se opakuje

Objekty v jazyce Pascal

- Metody mají čtyři typy – procedura, funkce, konstruktor a destruktor
- Těla metod jsou definována dále, hlavička se opakuje
- Identifikátor metody je doplněn o identifikátor typu objektu

Objekty v jazyce Pascal

- Metody mají čtyři typy – procedura, funkce, konstruktor a destruktor
- Těla metod jsou definována dále, hlavička se opakuje
- Identifikátor metody je doplněn o identifikátor typu objektu
- V tělech metod jsou přímo dostupné datové složky objektu

Objekty v jazyce Pascal

- Metody mají čtyři typy – procedura, funkce, konstruktor a destruktor
- Těla metod jsou definována dále, hlavička se opakuje
- Identifikátor metody je doplněn o identifikátor typu objektu
- V tělech metod jsou přímo dostupné datové složky objektu
- V případě, že objekty jsou definovány v rozhraní modulu, jsou těla metod umístěna do implementační části

Objekty v jazyce Pascal

Objekty v jazyce Pascal

- Příklad implementace metod:

```
procedure Neco.A;
 begin
 end;
function Neco.B: longint;
 begin
 end;
```

Užití objektu

Užití objektu

- Užití objektu – objekt je běžná proměnná (statická i dynamická)

Užití objektu

- Užití objektu – objekt je běžná proměnná (statická i dynamická)
- Deklarace a užití mají shodnou syntax jako u záznamu, včetně možnosti použití příkazu **with**:

```
var N: Neco;
begin N.X(17);
      with N do begin
         A;
         writeln(B)
      end;
end.
```

Vlastnosti objektů

Vlastnosti objektů

1. Zapouzdřenost (datové složky + metody v jedné struktuře, každá datová složka je ovladatelná POUZE vhodnou metodou – syntaktické pomůcky)

Vlastnosti objektů

1. Zapouzdřenost (datové složky + metody v jedné struktuře, každá datová složka je ovladatelná POUZE vhodnou metodou – syntaktické pomůcky)
2. Dědičnost (schopnost převzít datové složky a metody z jiného objektu). Datové složky se kopírují a nemohou být v následníkovi změněny, metody mohou měnit svá těla. Syntax:

```
type Jiny = object(Neco)
       E: boolean;
       procedure A;
     end;
```

Vlastnosti objektů

1. Zapouzdřenost (datové složky + metody v jedné struktuře, každá datová složka je ovladatelná POUZE vhodnou metodou – syntaktické pomůcky)
2. Dědičnost (schopnost převzít datové složky a metody z jiného objektu). Datové složky se kopírují a nemohou být v následníkovi změněny, metody mohou měnit svá těla. Syntax:

```
type Jiny = object(Neco)
       E: boolean;
       procedure A;
     end;
```

3. Mnohotvarost (schopnost sady objektů být ovládána stejným způsobem – stejnými metodami). Je uplatnitelná u objektů svázaných dědičnými vazbami

Vlastnosti objektů

Vlastnosti objektů

- **Kompatibilita objektů**

Vlastnosti objektů

- **Kompatibilita objektů**
- Přiřazení: předchůdce:=následník

Vlastnosti objektů

- **Kompatibilita objektů**
- Přiřazení: předchůdce:=následník
- Všechny složky předchůdce jsou přiřazením naplněny, v opačném případě by to nebylo zaručeno

Vlastnosti objektů

- **Kompatibilita objektů**
- Přiřazení: předchůdce:=následník
- Všechny složky předchůdce jsou přiřazením naplněny, v opačném případě by to nebylo zaručeno
- **Brzká vazba**

Vlastnosti objektů

- **Kompatibilita objektů**
- Přiřazení: předchůdce:=následník
- Všechny složky předchůdce jsou přiřazením naplněny, v opačném případě by to nebylo zaručeno
- **Brzká vazba**
- U tzv. **statických metod** – volání metod objektů je zařízeno pevnou adresou vzniklou při překladu

Vlastnosti objektů

- **Kompatibilita objektů**
- Přiřazení: předchůdce:=následník
- Všechny složky předchůdce jsou přiřazením naplněny, v opačném případě by to nebylo zaručeno
- **Brzká vazba**
- U tzv. **statických metod** – volání metod objektů je zařízeno pevnou adresou vzniklou při překladu
- **Pozdní vazba**

Vlastnosti objektů

- **Kompatibilita objektů**
- Přiřazení: předchůdce:=následník
- Všechny složky předchůdce jsou přiřazením naplněny, v opačném případě by to nebylo zaručeno
- **Brzká vazba**
- U tzv. **statických metod** – volání metod objektů je zařízeno pevnou adresou vzniklou při překladu
- **Pozdní vazba**
- V místě volání metody se nesmí použít pevná adresa objektu, musí tam být pouze symbolický odkaz. Ten se naplní v okamžiku přiřazení konkrétního objektu, tedy až **v době běhu**

Vlastnosti objektů

- **Kompatibilita objektů**
- Přiřazení: předchůdce:=následník
- Všechny složky předchůdce jsou přiřazením naplněny, v opačném případě by to nebylo zaručeno
- **Brzká vazba**
- U tzv. **statických metod** – volání metod objektů je zařízeno pevnou adresou vzniklou při překladu
- **Pozdní vazba**
- V místě volání metody se nesmí použít pevná adresa objektu, musí tam být pouze symbolický odkaz. Ten se naplní v okamžiku přiřazení konkrétního objektu, tedy až **v době běhu**
- Metoda, u které je potřeba použít pozdní vazbu, musí být speciálně označena: klíčové slovo `virtual`

Polymorfní objekty

Polymorfní objekty

- **Tabulka virtuálních metod** (VMT) – pole ukazatelů na metody, je implicitní součástí datových složek objektu

Polymorfní objekty

- **Tabulka virtuálních metod** (VMT) – pole ukazatelů na metody, je implicitní součástí datových složek objektu
- Pro naplnění VMT slouží speciální metoda deklarovaná klíčovým slovem `constructor`

Polymorfní objekty

- **Tabulka virtuálních metod** (VMT) – pole ukazatelů na metody, je implicitní součástí datových složek objektu
- Pro naplnění VMT slouží speciální metoda deklarovaná klíčovým slovem `constructor`
- Implementace polymorfismu:

Polymorfní objekty

- **Tabulka virtuálních metod** (VMT) – pole ukazatelů na metody, je implicitní součástí datových složek objektu
- Pro naplnění VMT slouží speciální metoda deklarovaná klíčovým slovem `constructor`
- Implementace polymorfismu:
- Sada objektů musí být řetězcem dědiců

Polymorfní objekty

- **Tabulka virtuálních metod** (VMT) – pole ukazatelů na metody, je implicitní součástí datových složek objektu
- Pro naplnění VMT slouží speciální metoda deklarovaná klíčovým slovem `constructor`
- Implementace polymorfismu:
- Sada objektů musí být řetězcem dědiců
- Musí mít stejné metody (stejná jména, parametry)

Polymorfní objekty

- **Tabulka virtuálních metod** (VMT) – pole ukazatelů na metody, je implicitní součástí datových složek objektu
- Pro naplnění VMT slouží speciální metoda deklarovaná klíčovým slovem `constructor`
- Implementace polymorfismu:
- Sada objektů musí být řetězcem dědiců
- Musí mít stejné metody (stejná jména, parametry)
- Musí mít tyto metody jako virtuální

Polymorfní objekty

- **Tabulka virtuálních metod** (VMT) – pole ukazatelů na metody, je implicitní součástí datových složek objektu
- Pro naplnění VMT slouží speciální metoda deklarovaná klíčovým slovem `constructor`
- Implementace polymorfismu:
- Sada objektů musí být řetězcem dědiců
- Musí mít stejné metody (stejná jména, parametry)
- Musí mít tyto metody jako virtuální
- Objekty musí mít konstruktory a ty musí být volány na začátku před prvním použitím objektu.

Dynamické objekty

Dynamické objekty

- Ukazatel na objekt – stejně jako na každý jiný bázový typ, kompatibilita ukazatelů má stejný princip jako kompatibilita bázových typů

Dynamické objekty

- Ukazatel na objekt – stejně jako na každý jiný bázový typ, kompatibilita ukazatelů má stejný princip jako kompatibilita bázových typů
- Příklad:

```
type ukobjekt = ^Neco;
     Neco = object(predchudce)
        ...
        constructor Start;
        destructor Done;
     end;
var U: UkObjekt;
begin new(U);
      U^.Start;
      ...
```

Dynamické objekty

Dynamické objekty

- Rozšíření procedury `new` – automatické volání konstruktoru:

```
new(U, Start);
```

Dynamické objekty

- Rozšíření procedury `new` – automatické volání konstruktoru:

```
new(U, Start);
```

- Druhé rozšíření `new`: použito jako funkce:

```
U:=new(Neco, Start);
```

Dynamické objekty

- Rozšíření procedury `new` – automatické volání konstruktoru:

```
new(U, Start);
```

- Druhé rozšíření `new`: použito jako funkce:

```
U:=new(Neco, Start);
```

- Prvním parametrem je **datový typ**, proměnná `U` může být **libovolným předchůdcem** objektu typu `Neco`

Dynamické objekty

- Rozšíření procedury `new` – automatické volání konstruktoru:

```
new(U, Start);
```

- Druhé rozšíření `new`: použito jako funkce:

```
U:=new(Neco, Start);
```

- Prvním parametrem je **datový typ**, proměnná `U` může být **libovolným předchůdcem** objektu typu `Neco`
- Rozšíření procedury `Dispose` – automatické volání destruktoru:

```
Dispose(U, Done)
```

Objektová implementace ADT

Objektová implementace ADT

- Pojetí abstraktního typu odpovídá pojetí objektu: hodnoty typu jsou reprezentovány datovými složkami, povolené operace pak metodami objektu

Objektová implementace ADT

- Pojetí abstraktního typu odpovídá pojetí objektu: hodnoty typu jsou reprezentovány datovými složkami, povolené operace pak metodami objektu
- Příklad – implementace seznamu, první typ obyčejný, druhý typ uspořádaný:

```
type TypData = string;
     UkClen = ^Clen;
     Clen = record
       D: TypData;
       dalsi: UkClen;
     end;
```

Implementace – pokračování

```
seznam = object
  UkPrvni: UkClen;
  Pocet: word;
  constructor Start;
  procedure init;
  procedure add(Prvek: TypData); virtual;
  procedure remove(var Prvek: TypData);
  function Empty: boolean;
end;
```

Implementace – pokračování

```
constructor Seznam.Start;
 begin
 end;
procedure Seznam.init;
 begin UkPrvni:=nil;
       Pocet:=0;
 end;
{... ostatní metody }
type UspSeznam = object(Seznam)
       constructor Start;
       procedure add(Prvek: Typdata); virtual;
     end;
```

Implementace – pokračování

```
constructor UspSeznam.Start;
 begin
 end;

procedure UspSeznam.add(Prvek: Typdata);
 begin {... zařadí řetězec na správné místo}
 end;

var S: Seznam;
    R: string;
    T: UspSeznam;
```

Polymorfní podprogramy

Polymorfní podprogramy

- Jsou to podprogramy, jejichž parametrem jsou objekty

Polymorfní podprogramy

- Jsou to podprogramy, jejichž parametrem jsou objekty
- Uvnitř podprogramu se používají výhradně virtuální metody objektů

Polymorfní podprogramy

- Jsou to podprogramy, jejichž parametrem jsou objekty
- Uvnitř podprogramu se používají výhradně virtuální metody objektů
- Podle dosazení skutečného parametru dělá podprogram pokaždé jiné akce příslušející danému objektu

Implementace – pokračování

Implementace – pokračování

- Příklad použití seznamu pro uložení a výpis vstupních řetězců:

```
procedure Zpracuj(Obecny: Seznam);
 begin Obecny.Init;
       while not eof do begin
         readln(R);
         Obecny.add(R);
       END;
       while not Obecny.empty do begin
         Obecny.remove(r);
         writeln(r)
       end;
 end;
```

Využití polymorfní procedury

Využití polymorfní procedury

- Využití polymorfní procedury pro různá zpracování vstupu (obyčejný opis, seřazení)

```
begin
      S.Start;          Zpracuj(S);
      T.Start;
      Zpracuj(T);
end.
```

Příklad polymorfních objektů

Příklad polymorfních objektů

- Příklad polymorfních objektů zásobník/fronta:

```
type neco = object
      constructor Start;
      procedure Init; virtual;
      procedure Vloz(A: string); virtual;
      function Empty: boolean; virtual;
      function Vyjmi: string; virtual;
    end;
    dalsi = object(neco)
      constructor Start;
      procedure Init; virtual;
      procedure Vloz(A: string); virtual;
      function Empty: boolean; virtual;
      function Vyjmi: string; virtual;
    end;
```

Příklad polymorfních objektů

```
procedure neco.Vloz(A: string);
 begin ... vložení do zásobníku
 end;
procedure dalsi.Vloz(A: string);
 begin ... vložení do fronty
 end;

var A:neco; B:dalsi;
```

Příklad polymorfních objektů

```
procedure Delej(var X:neco);
 var R:string;
begin X.Init;
      while not eof do begin
        readln(R);
        X.Vloz(R);
      end;
      while not X.Empty do begin
        R:=X.Vyjmi;
        writeln('--', R)
      end
end;
begin A.Start; Delej(A);
      {alternativně:  B.Start; Delej(B);}
end.
```